

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIV.

V Ljubljani 28. mal. travna 1871.

List 17.

M. Ana Marija Kosova,

iz reda čč. gg. Uršulinaric, kakor je bilo unkrat omenjeno, je bila rojena na Jesenicah 2. grudna 1801. Pri sv. kerstu je bila dobila ime Frančiška Ksaverija. Kako bogoljubni so mogli biti starši, sta priči že raniki nepozabljivi prošt Anton, in ravno omenjena redovnica, zakaj od dobrih otrok se smé sklepati, da so bili dobri starši. M. Ana Marija je večkrat sama pripovedovala, kako ostri so bili njen oče do otrok; iposebno so tudi na to pazili, da so se v cerkvi pri Božji službi čedno obnašali, in tišali so na to, da morajo otroci v cerkvi pobožno moliti in pa besedo božjo poslušati, ne žvekat in govoriti ali druge napačnosti počenjati. Gotovo se pri marsikterih otrocih njih nesreča prične v hiši Božji, kjer se ne mara manj pošteno obnašajo, kakor pa doma pri mizi svojih učencikov ali pri jedi s starši, in milost Božjo že v otročnosti prehudo zaničujejo, ki bi je mógli v cerkvi od Boga prositi. Undan sem videl gospó v cerkvi, ki je imela zraven sebe dva otroka; sama je prav lepo molila, na manjšega otročička dobro pazila, če pri glavi vse prav stoji, in pogosto je to in uno popravljala; bratec zraven, že dosti pri zavednosti, je pa dolgo dolgo obé roki deržal v žepu, se vedel kakor „limel“ in k naj manjši molitvici ni ustodperl, če sem prav vidil. Še le pozneje ga je mati nekaj opomnila, in potem se je obnašal še dosti spodobno, celo s sklenjenima rokama bil pri miru, kakor je „mamo“ vidil. Ko bi mu bila dobroserčna gospá domá dala bukvice in ga nekoliko podučila, kako se je v cerkvi obnašati in kaj je hiša Božja, bi bil deček gotovo poslušal ljubljeno mater, ker ni mu bilo viditi, da bi bil hudoben ali svojeglaven. — Še en zgled. Neki véliki praznik pri véliki maši se pridervita dva gospóška mladenčeka v klop in sedita ondi brez bukvic in brez kacega znamenja molitve, sem ter tje šepetaje. Nekdo oskerbí, da se jima molitvine bukvice prinesejo za ta čas in ju opomni, da se mora moliti pri sv. maši. Eden precej vzame bukvice in če mi je prav v spominu, je kar hitro vso mašo izbral, akoravno se mora maša z mašnikom vred brati, in ne naprej uhajati; drugi se je nekaj izgovoril, da ne zna brati, ali ne vém prav, kaj že. Čez nekaj časa pa jima je bilo dolgčas, ker na koru le predolgo tega in unega glasbinskega oddelka ni bilo konec. Priljudno se zahvali prvi za posojene bukvice, in pobrisala sta jo obá iz cerkve še precej pred koncem vélike maše. Ta dva pobiča ali nista bila dosti podučena, da je vsak vernik pod smertnim grehom zavezan ob nedeljah in zapovedanih praznikih pri sv. maši biti, ali pa sta bila tako muhasta in nespremišljena, da se nista zato zmenila.

Očeta Kosa, tolikanj skerbneza za lepo odrejo otrok, je bil Bog tudi v časnih dobrotah obilno oblagodaryl,

ter je bil posestnik lepe grajšine na Gorenskem. Ksaverija je bila že v svojih naj prvih letih prav detinsko pobožna in bogoljubna, in kdor jo je poznal, bode priterdil, da je bila vedno skoz življenje in tudi v naj poznejši starosti zmiraj kakor priprosto, dobroserčno dete. Bila je naj perve leta v odreji pri čast. gospéh uršulinaricah v Skofji loki. In kaj se ta otročja priprostost dogovori s svojo prijateljico, neko drugo rejenko? Obé ste sklenile, da hočete biti pušavnici, vendar pa poprej pri bližnji spovedi še spovednika prašati, če bi to smele storiti? —

Iz Loke se je vernila domú k svojim staršem na Jesenice; l. 1818 pa je stopila ko novinka v ljubljanski uršulinski samostan. Preden je bila Ksaverija preoblečena, je Bogu na altar položila še poseben dar premagovanja. Želeli so starši jo še poslednjikrat za slovo viditi na svojem domu, preden nastopi duhovski stan. Priserčno je Ksaverija ljubila starše, ali svoje ljube domačije iz ljubezni do Jezusa ni več hotla viditi. Namesto svojega osebnega obiskanja je poslala prijazno pisemce za slovo, ki še zdaj kakor tablica v spomin visi ob steni v očetovski hiši. Pisala je pa to-le: „Z Bogom! ljubljeno Gorensko, in vsi, kateri so mi bili kdaj mili in dragi. Vse Bogu izročim.“ — 18. grudna 1820 je bila preoblečena z imenom Ana Marija Šent-angelska. Ta primek se je kakor nalaš prilegel njeni angelski nedolžnosti. Ena njenih presrečnih lastnij in prednost je bilo njeno jasno-pokojno serce; še poslednje dni pred smertjo je rekla: „Čisto mirna sem, nič me ne teži v mojem znotranjem.“

V svojem življenji in djanji se je kaj lepo lesketála njena vdana pokoršina; kar se ji je zapovedalo, to je opravila čisto na tanko, naj si je bilo težko ali lahko; svoje dolžnosti je zverševala vse prav vestno in na tanko. Njene vsakdanje besede, ki jih je tolikrat ponavljala, so bile: „Moj Bog! vse — iz ljubezni do Tebe.“ Tudi v molitvi je bila močno goreča; prav zgodaj je vstajala, da je zamogla več moliti. Posebno je častila presvete Jezusove petere kervave rane, — vse svoje zadeve je vanje zročevala; pa tudi neomadežano spočetje Marije Device, ki je bilo njen sveti raj na zemlji: o kako jo je veselhlo Marijno podobo zaljšati, da bi se ji večí češenje skazovalo! — Priserčno je ljubila svojega brata, prošta Kosa, rada slišala od njega kaj dobrega povedati, in zlasti po smerti ga je pogosto drugim v molitev priporočala. —

Kadar je vidila koga v terpljenji ali žalostnega, je precej rekla: „Le ne žalovati; prečastiti raniki gosp. škof Friderik Baraga so rekli: Kadar je človeku terpeti, je žalosten; toda kar koli pride, se ni treba nič s tem pečati, temuč le misliti in reči je: danes čem še prav terpeti, morebiti bo jutri že vse mi-

nulo; — prav voljno toraj hočem poterpeti.“ — Ana Marija je bila tudi v svoji poslednji bolezni prav poterpežljiva. Imela je velike bolečine v nogah, rekla je pa tolikrat: „Moj Jezus — Tebi na čast!“ Vse ji je bilo prav, ker do čistega je bila vdana v voljo Božjo. Ob kratkem se mora spoznati in priterditi: bila je v resnici sestra preblazega ranjcega prošta Antona Kosa — vsa sama lepa ljubezen do Boga in do bližnjega. Posebno do ubosih je bila zgolj miloserčnost; ni imela miru, dokler jih v kakem primerljiveju ni vtolajila in vpokojila. — Tako je po naj lepšem življenji dokončala svoje dni na zemlji 14. mal. travna o 1/2 12 po noči. Bog ji daj večni mir, in večna luč naj ji sveti!

Iz Amerike.

(Iz zadnjič omenjenega pisma.)

Dragi mi rojak!

Lahko si mislite, akoravno sem od Vas več ko tri tavižent ur odločen, da še vedno na tihem skerbim, kaj in kako je z mojimi prijatelji in z rojaki moje majke Slovenije. Ker pa ne morem več z Vami govoriti v beseedi, zatoraj serčno želim, da bi Vas ta moj listič pri zdravju in obilni zadovoljnosti dobil. Kmalu bo tri leta, dragi prijatelj, kar sem se poslovil s prijatelji in domovino in se na težavno popotovanje podal proti daljni polnočni Ameriki. O ljubi moj prijatelj! silno težavno potovanje je bilo to, ali v roke Božje milosti sem se izročil, in ta me je vodila srečno čez morje viharo, in me otela vsake nesreče; — srečno sem prišel v kraj, kjer je zdaj mili moj dom. Kakor sem imel upanje na Božjo milost, ljubi moj prijatelj! tako se mi je tudi zgodilo. Pervi dan ko pripotvam v državi Minesota v mesto, ki se imenuje St. Pavel, pridejo proti meni čast. g. Ignac Tomazin, ki so iz Ljubljane doma, in me že tako rekoč od daleč poznajo, da sem Kranjec, in tako ko se že na ulicah nekoliko pogovoriva, me peljejo v stanovanjše, kjer so bili takrat v škofiji v St. Pavlu za kaplana, — in tako sem bival pri njih celi teden, ter sva se med tim časom po domače prav veliko pogovarjala. Ker so previdili, da sem nekoliko izšolan, so mi pa svetovali, da bi šel se še naprej šolat v samostan sv. Antona in stopil v red sv. Benedikta. (O. S. B.) Sicer me je to grozno razveselilo, mislil sem pa tudi, da to ni mogoče več zame; prvič zato ne, ker sem bil 25 lét star, in drugič ker sem bil malo izšolan. Nato mi čast. Ign. Tomazin odgovoré, da tukaj se še starji šolajo, študirajo, in ako imaš dobro glavo za učenje, ti bo šlo urno spod rok. In tako me pošljejo v sv. Antona kolegijo ali seminarijo, kjer so vse šole skupaj. Naznanim Vam, da od začetka mi je šlo bolj terdo pri učenju, ker kar sem časa zraven svojega učenja imel, sem pa mogel še male šolarje učiti; pa ako je volja trdna, vse premaga, — in tako mi je hitro minil mesec za mescem, celo leto, in le kmalo je prišel čas, da se mi je reklo: zdaj pa stopiš v novicijat. In zdaj, hvala bodi Bogu! sem na trdnem.

Vam tudi naznanim, da tukaj je več ko en del manj učenja kakor v Vaših šolah v Ljubljani; tudi tukaj ni nič počitnic zunaj praznikov, — in kdor ima dobro glavo in veselje k učenju, lahko eno leto tri šole izdela; šol je pa tukaj šest, in potem alumnat. Kar mene tukaj zadeva, sem, hvala bodi Bogu, vedno zdrav in popolnoma zadovoljen, — in kdor je zadovoljen, ta mislim da je srečen. — Drušnje imam tukaj tudi zadosti, ker je tukaj 276 samih učencev. Duhovnov je 23 in pa opat. Res, dragi mi prijatelj! prečudne in mnogotere so pota, po katerih nas Gospod Bog vabi in kliče, svoje v svoje izveličanje; ravno zdaj o Veliki noči bo

že minul tretji del novicijata mojega. Nikdar si nisem tegamislil, in se nadjal, kar se bo zdaj, ako je volja Božja, z mano izšlo.

Deus autem noster in coelo: quaecumque voluit, fecit.

Res, ne morem Vam dopovedati, kako mi je bilo mило pri sercu lansko jesen, 21. sept., ko sem bil preoblečen, in sem obljubo storil, da hočem temu svetu odmoriti, in le zato skerbeti, kar mi bo večno ostalo, namreč, da hočem pridigovati, učiti in svariti, pa skerbeti za izveličanje svoje in drugih duš. Jeseni bom prejel tri male blagoslove, in v treh letih pa mašnikovo posvečevanje. V jesen bom tudi dobil privoljenje od svojih višjih, da bom smel pridigovati.

Dragi moj prijatelj! Oh kako se zdaj oziram nazaj, tje na leta vse neumne, ki še nisem nič spoznal, ali prav za prav spoznati hotel, kaj je Bog, kaj so nebesa, kaj je svet, in kaj je večnost. Akoravno je to vse minulo, mi je vender silno hudo v sercu. Rečem, to je zdaj minulo; Bog se me je usmilil, me je zato sem pripeljal, da bi zdaj v svetem strahu ga častil. Res, lahko rečem: V novi sem deželi, tudi življenje novo sem nastopil; — spoznam, da je svet goljuf, veselje pa nje-govo so péne, ki zginejo, ako jih le solace obsije; spoznam, da je človek za kaj več vstvarjen, kakor da bi se pulil med prešiči za ostanke in na zadnje bi bil še sam lačen; spoznam, da se je treba postaviti pod bandero Kristusovo, zatajevati samega sebe, križ za njim nositi, in boriti in bojevati se krepko, da bo nam vojvoda Jezus enkrat zmage venec podaril, in nas vzel v svoje prebivališče; spoznam da je treba prav živeti po zapovedih Božjih, ker „kakoršno življenje, taka smert, — in kakoršna je smert — taka je — — — vsa večnost.“ Oh, kako mi bo bolnemu odleglo v sercu, ako bom zamogel reči: sej vender upam, da bo Bog se usmilil mene, mi dodelil srečno zadnjo uro, — srečno smert, — srečno večnost! — Pač res, ljubi prijatelj, ne morem vam povedati, kako sem tukaj vesel, ker spoznam, da sem našel tukaj v Ameriki zavetje mirno, tiho in varno, ki ga Evropa več ni imela zame. Oh kako, dragi moj! kako je tukaj življenje mirno, tiho in veselo. Gospod nebes in zemlje je med nami. Kako serce potem lahko diha, ko vidi, da je v varstvu Taistega, ki zapoveduje Serafinov korom in nezmérnim verstam trum nebeških!

Z žalostnim srcem se pa velikokrat oziram nazaj proti svoji domovini Evropi, ker vidim, kakor nam amerikanski časniki naznanujejo, kako slabo slovi že skor eno leto Evropa, vojska in uboštvo ljudstvo tare; — pa je vender še vse zaslepljeno. Le v greh rije, vse zoper Rim in papeža!

Kar pa druge tukajšne novice zadeva, dragi moj! Vam hočem tudi ob kratkem nekoliko popisati, namreč kar sem sam prepričan. Amerika je prosta dežela, — ona zlahtnega stanú ne pozná, tako rekoč zlahten je tukaj debel prešič, imeniten je pa konj in pa vol. Otroci Evini smo pa vsi enaki. Svetega Pavla besede pa tukaj dobro terdijo, namreč: kdor ne dela, ni vreden, da bi jedel; tukaj mora vsak po svojem stanu pridno delati, naj si bo duhovskega, deželskega, kmečkega stanú. — Zemlja tukaj je na ene kraje silno dobra, da v resnici ni potreba kakih 15–20 let nič gnojiti; na ene kraje je pa tudi bolj slaba in manj rodovitna zemlja. Mislim pa tudi, ako se ne motim, da en del je pa tudi tako slabe zemlje tukaj, da — seme gori samo doli! — kakor sem vidil lansko leto veliko njivo pšenice, in sem šel tje po njívi, pa nisem na nič klasja zadel.

Poleti je tukaj silno huda vročina, da veliko ljudi nagloma od vročine umerje. Pretečeno poletje je bila julija mesca ob enem kratu taka vročina, da se nismo smeli po celi dan nič zunaj pokazati. Zima je pa grozno merzla, se vé, ker skoraj vedno veter vleče; zakaj tu-

kaj ni nič hribov, zatoraj ima veter vso pravico. Vreme je skoraj vedno vgodno, lepo, in ne dežuje nikoli tako dolgo, kakor pri Vas, ali kadar se pa dež napravi, za kake 2—3 ure, pa tudi tako močno gre, da je groza. Tudi germi prestrašno, kadar začne.

Ker mislim, da sem poveršje že popisal, hočem še k sklepu tega lista ene verstice pridjati od naših tukajšnjih prvih deželanov, namreč — od divjakov (Indijanov). Še obilno jih je tukaj, ki niso v pravi veri podučeni, temuč živijo še v temoti nejevere; mislim pa in zanesljivo upam, da tudi ti ubožci bojo kmalo razsvetljeni z lučjo prave sv. vere, ker goreči misijonarji se vedno trudijo z njimi, in jih vsako leto veliko pridobé v ovčnjak Gospodov. Kar pa njih lastnosti zadeva, so silno bistri; njih truplo je kaj terdne postave; njih počutki grozno gibčni. Vidil sem divjaka, ki je dirjajočega konja vjel. Divjaki so bolj srednje postave, in rujave barve; lasje jim nikoli z glave ne padejo; njih oči so bistre — vidil sem divjaka, da je s prostimi očmi dalje vidil, kakor jaz skoz daljnogled; njih zobje so vedno beli ko sneg pa grozno močni, — z zobmi si šibe prejedajo, da si potem košare pletejo; zobje jim tudi nikoli ne izpadejo; brada pa jim ne rase, kakor belim ljudem.

Prosim Vas poslednjič posebno to, molite zame; tudi jaz bom molil za Vas. Molimo vsi, kakor nas sv. Pavel opominja, brez prenehanja. Jutranja zarija naj nas molijoče pozdravlja, večerno solnce naj nas v molitvi zapusti. Vse naše življenje je vedna vojska. Ako pa hočemo srečno premagati, se moramo z Jozvetom serčno vojskovati, pa tudi z Mozesom pobožno moliti.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. V izobčevalnem pismu zoper Döllingerja je monakovski vikši škof omenil, da je bil Döllinger „ipso facto“ — samo na sebi, brez napovedi in oklica zapadel v večji izobčenje (excommunicatio major), ko se ni podvergel verski resnici; ker je pa terdovratno tajil in taji jasne in stanoovitne verske določila katoliške Cerkve, ker je pri vedni očitni terdovratnosti in iskanji tovaršev zmote tudi nevarnost za vernike velika, je treba v njegovo in vernikov otenje, da se je uno izobčenje očitno izreklo in oklicalo.

To je menda dosti jasen nauk za tiste, kateri z Döllingerjem zoper Cerkev vlečejo, ali mu celo za njegov punt in odpad „fleisszettelce“ pošiljajo, da bodo pomnili, kam so se pogreznili.

Kakor je bil Döllinger izobčen, so tudi škofje prepovedali bogoslovcem hoditi poslušat njegov nauk v cerkv. zgodovini. Kralj sam se umika od nezvestega cerkvenega služabnika. Bil je poslednjo nedeljo vikši škof povabljen k kraljevi mizi, kakor piše „Vatld.“; pri tej priliki je kralj vikšemu škofu očitno podal roko in mu rekel: Vem, da ste mógli svojo dolžnost spolniti (z izobčenjem Döllingerja). Svesti si bodite moje nepremakljive blagovoljnosti. — K vsemu temu pa „Vatld.“ naznanuje, da se Döllinger ne čuti na rožicah med novo družbico nejevernikov, ki se mu vsiljujejo od jutra in večera. — Morebiti mu bodo ljubljanski konstitucarji ljubši?? —

Sablarje za odpadnega reveža Döllingerja celo protestantje osramotujejo. Schuselka v svoji „Reformi“ pravi, da vse šarjenja liberalcev za monakovskega prošta (Döllingerja) so nespametne, odveč, in prazne. In to on sodi iz stališa zdravega uma in pravice. (Kdor tedaj se za D. peha, zoper pamet in pravico maha.) Po „Reformi“ je bilo to vselej naravna reč, da so se težavne verske prašanja od papeža reševale, to je bilo neogibljivo potrebno za edinost katoliške

vere. In ko je naj viši cerkveno zastopništvo (koncil) določilo papežovo nezmotljivost, mora tudi tukaj veljati pravilo, da se manjšina podverže večini, ali pa mora manjšina ločiti se iz občestva z večino. Ako se tedaj Döllinger temu sklepu ustavlja, pravi protestant Schuselka, moram kakor nepristranski monakovskemu nadškofu prav dati, ker je naznanil, da se je Döllinger s svojim uporom zoper dogmo ločil od katoliške Cerkve. Da bi kdo hotel v katoliški Cerkvi ostati, pa tirjati, da naj se Cerkev po mislih vsake posamezne osebnosti ravna, to je toliko manj mogoče, ker kaj takega se tudi v kaki posvetni družbi ne dopusti.

Izobčenje je zdravilna kazen, piše „Unità;“ Bog daj, da bi ozdravila nesrečnega profesorja! Treba je samo enega djanja: ponižnosti! Rekel je D. une dni osebi svoje zaupljivosti: „Jaz sem naj nesrečniši človek na zemlji; ako se vernem nazaj, sem ob tla; če grem naprej, sem tudi zgubljen.“ Pa res je le eno: zgubljen je, če se ne preoberne. To kaže, da mu je Bog še pustil grizenje vesti, in to bi ga utegnulo zavrniti na boljši misli.

Šmarnice — se pričnejo že čez tri dni. Ni ga pripravišega časa, kakor je šmarnični mesec, da se stiskana katoliška Cerkev in njen poglavar jetnik Pij IX prav serčno priporoča Jezusu in Mariji, pa da se kliče k usmiljenemu Bogu za tolikanj potrebni in doželeni mir. Sv. Oče so o mnogih prilikah razodeli zaupanje, da bode Bog pomagal sv. Cerkvi k njeni svobodi, k njenim zatertim pravicam itd. K temu pa je prošelj treba, in tako splošnih in nepreterganih prošelj dan za dnevom ni, kakor ravno v preljubem mescu majniku, ko se po vsem katoliškem svetu z branjem, petjem, molitvami in ss. obhajili kliče k Bogu in k Božji Materi Mariji. Če je bilo to lepo opravilo potrebno vse leta, je letos potrebno čez vse še najbolj. Tedaj Šmarnice, Šmarnice po vsih slovenskih cerkvah! Pa tudi še posamezno po hišah naj bi se opravljale, zlasti pri taci, ki morebiti ne morejo v cerkev k temu prelepemu opravilu.

Kje pa so bukve, kje pomočki? To praša marsikdo zdaj, ko je že pozno. — Novih bukvic letos ni, pa starih dosti, ki so vse polne podučljivih nauk in molitev.

Bukvice pa so med drugimi: Sv. Jožef, naš varh, ali Šmarnice v čast Jezusa, Marije in sv. Jožefa 1867 (Škofic); — Nove Šmarnice 1867, 2. natis (Volčič); — Šmarnice (Jeran) pet letnikov. V lanskem letniku (1870) je med drugimi premišljevanji vsak dan tudi nauk p sv. katol. Cerkvi in o papežu. Ta nauk je časa močno primeren in utegne prav dobro služiti, ako tudi se v družih rečeh kaj drugega porabi. K temu zna še sem ter tje služiti čisto nova knjižica: **Pij IX**, sv. Oče oropani, spisal dr. L. Gregorec, profesor bogoslovja v Mariboru (v Ljubljani pri Lercherji). Ta knjižica (45 str. v 12erki) je kaj čversto, mično in jasno pisana. Sicer se dobivajo te in več družih zadevnih knjig pri M. Gerberji in drugod.

Ker pa je posebna lepota pri Šmarnicah spodbudno petje, toraj priporočamo preč. duhovščini in učiteljem po Slovenskem vnovič že lani omenjene Greg. Riharjeve pesmi „Matere Božje“ z napevi, ktere so posebej za majnik zložene v posebnem zvezku, kakor tudi druge temu času primerne pesmi Mat. Božje in od sv. Obhajila, ktere se še vedno dobivajo zdaj po nekoliko znizani ceni pri sestri ranjc. Greg. Riharja Jeri Riharjevi v Ljubljani (gosposke ulice št. 211). Naj tudi pri tej priliki živo priporočimo vsm učiteljem po deželi in po mestih „Himne“ v čast. sv. Rešnjega Telesa z napevi od Greg. Riharja za sopran, alt, tenor, bas ali pa samo za moški zbor zložene, to tem bolj, ker se lahko slo-

venski pojejo po izverstni Bilčevi prestavi naj lepših himen svete cerkve v slov. jezik. Cena jim je za polovico znižana in se tudi dobivajo pri gori omenjeni založnici. —

Posebno primerne so tudi znane zbirke Marijnih in družih pesem: **Svete pesmi**.

Pravila katoliško-politiške besednice so od vlade poterpene in družba se je 21. t. m. ustanovila ter si predsednika izvolila dr. Jurja Sterbenca.

„**Politische Erörterungen**“, zadnjič omenjena knjižica političnega društva v Mariboru, se dobiva tudi pri Gerberji v Ljubljani (po 20 sold.)

Iz Ajdovca, 19. mal. travna. — Zahvala. — Pri nas je letos osnovana „osebna šola“, ktero obiskuje precej veliko marljivih dečkov in deklic. Ker tukaj ni bilo poprej nikakoršne šole, je bilo pritežno za šolsko orodje in v začetku težavno podučevati, dokler si nismo kaj omislili in preskerbeli. Sedaj je že bolje, in še boljšega se nadjamo.

Posebna pohvala in zahvala gre izmed družih našemu rojaku, velečast. proštu in šolskemu svetovalcu, dr. A. Jarcu, ki so nam koj v začetku šolskega leta poslali veliko knjig, lepopisnih zvezkov, plošč, čertal, peresnikov in peres, da je bilo skor le malo kateremu šolarju potreba si kaj omenjenega omisliti. In zopet so poslali z lepopisnimi zvezki vred mnogo šolskih in družih knjig tistim učencem, kateri so toliko že izurjeni, da zamorejo take knjige rabiti, in pa v podporo in branje vsakemu učeniku, ki bo tu podučeval.

Serčna zahvala toraj blagoslovenemu in milostivemu dobrotniku od staršev in učencev, ki so obdarovani. Pa tudi hvaležno podpisani, kar more, serčno izreče: Bog poverni tisučerno! Zmagoslav Kmet,

učitelj.

Iz Konjic, 20. mal. travna. Pri nas v Konjicah imamo še le četrto leto katol. politično društvo, pa smo že nekoliko prav zanimivih sej imeli. V zboru dne 26. svečana t. l. se je z velikim navdušenjem sprejelo pismo vdanosti do sv. Očeta, v katerem smo izrekli svoje obžalovanje, da se Papežu tolike krivice godé, ter smo sv. Očeta posebnega blagoslova za naše društvo prosili. Naš prvomestnik preč. g. Jože Rozman, ki so z „avstrijsko deputacijo“ kvaterni teden v Rim popotovali sv. Očeta tolažiti, so naše pismo do sv. Očeta seboj vzeli. Na kvaterno nedeljo so bili toliko srečni, da so ga sami sv. Očetu izročili, in od Njih posebnega blagoslova celi konjiški fari, posebno pa tudi našemu društvu izprosili.

Serce je poslušalcem veselja igralo, ko so č. g. nadžupnik pri zadnjem zboru 26. sušca pripovedovali, kako da so svojo pot srečno opravili, kako da so sv. Oče z veseljem novemu društvu svoj blagoslov podelili.

Še veči čast in sreča je našemu društvu za pirhe došla, ker smo na veliko saboto prejeli iz Rima sledeči od sv. Očeta z lastno roko podpisani odgovor, ki se v slov. jeziku blizo tako-le glasi:

„Ljubljenim sinovom Jožefu Rozmanu in drugim udom katol. polit. društva v konjiški nadžupniji v Lavantinski škofiji v Avstrijskem cesarstvu.

Papež Pij IX.

Ljubljani sinovi, sprejmite pozdrav in apostolski blagoslov.

Vaše pismo smo prejeli, v katerem Nam naznanjate svoje otroške čutila žalosti in merženja, grajaže bogokletno oropanje, ktero so puntaraki sinovi sv. cerkve z orožjem in silo sv. veri v veliko škodo nad tem sv. mestom in vsemi deželami sv. Petra doprinesli. V tem spoznamo, ljubljani sinovi, Vašo ljubezen do Nas v tej stiski, ktero terpimo, spoznamo Vašo gorečnost za pravo in pravice sv. Cerkve, in se veselimo nad Vašo ver-

nostjo in pobožnostjo, ter si mislimo, kar je sv. Anzelm rekel: da tisti namreč, ki sv. Cerkev za mater spoznajo in častijo, kažejo, da so v resnici njeni in Božji otroci.

Razveselil Nas je dalje izrek Vaše vdanosti in pokoršine, kakoršno do Nas in do tega sv. Sedeža odkritoserčno razodevate, in Vaše zagotovljenje smo z vso očetovsko ljubeznijo sprejeli. Ker je pa sv. Cerkev za časa njenega preganjanja to lastno, da v veri terdno stoji in glasno k Bogu zdihuje, kakor je Gregor Veliki, Naš predhodnik rekel, zaupamo, ljubljani Sinovi, da si ne bote nič bolj prizadevali, kakor z božjo pomočjo dobra dela opravljati, svojo vero vedno bolj poživljati, in da ne bote opuščali gorečih prošinj ravnati k usmiljenemu Bogu, naj bi Nam in sv. Cerkev prej ko slej v brambo in na pomoč priti blagovolil. Mi pa za Vas med tem vseh darov nebeških milost v preserčni Svoji ljubezni od božjega Veličanstva prosimo in v znamenje Svoje očetovske blagovolnosti do Vas, ljubljani Sinovi, Vam vsem kakor tudi Vašim družinam apostolski blagoslov preljubeznjivo podelimo.

Dano v Rimu pri sv. Petru, 29. sušca 1871. Petindvajseto leto Našega papeštva.

Papež Pij IX. l. r.

26. sušca je naše društvo sestavilo prošnjo do dež. šolsk. sveta, naj se našim šolam da ime in značaj katoliških šol, in drugo pismo do ministerstva, naj se neutegoma na Slovenskem začne slovensko vradovati.

Od gorenske strani. Nasvèt, kako naj bi slovenski narod praznoval letošnjega 1871. leta 16. in 21. dan rožnika (junija). — V svojem 15. listu si nam, draga „Danica“, med drugim omenila, da bo treba začeti misliti, kako naj bi se petindvajsetletnica papeštva Pija IX pri nas obhajala. Ker že navadni pregovor pravi, da je svetovati lažje kot storiti, ni toraj dvombe, da se bo marsikdo oglasil v tej zadevi s tako dobro idejo.* Naj se pridruži toraj tudi moja malenkost med številu svetovavcev. — Bi li ne bilo pred vsem drugim želeti, da bi se k 16. juniju napotila zopet ena, in sicer slovenska deputacija v Rim, poklonit se sv. Očetu Piju IX v imenu vsega našega naroda? To reč naj bi vzela na pr. katoliška družba v roke; naj bi se ustanovil odbor, ki bi sestavil program, po katerem naj se najprej določi, koliko denara primeroma bi se potrebovalo za popotovanje, t. j. za vožnjo sem ter tje, namreč od Ljubljane v Rim in zopet do Ljubljane. Za hrano naj bi skerbelsak za-se. V Rimu naj bi se do časa naprosilo vodstvo ilirskega vstava sv. Jeronima za potrebno stanovanje za naše romarje; kakor tudi za kakega dobrega in zanesljivega voditelja, ki bi slovensko deputacijo o prihodu v Rim že na kolodvoru pričakal in sprejel, jo odpeljal v dotični vstav, pripomogel ji k zaslišanju pri sv. Očetu ob kakem pripravnem času in ne v preveliki gnječi, ter bi ji šel povsod na roke, da bi udje te romarske družbe po večjem vse znamenitosti rimske zamogli viditi. Zastopani naj bi bili pri tej deputaciji razni stanovni, — čim več, tim bolje. V program naj bi se dalje tudi sprejele točke: Kdaj ravno da bi odhajala deputacija iz Ljubljane; po katerih mestih bi se mudila tje ali nazaj gredé; kdaj bi dospela v Rim; kdaj odhajala zopet od tam, ter prišla nazaj v Ljubljano. Dobro bi bilo, da bi se tudi za popotovanje pridobil umen voditelj, ki bi bil italijanščine zmožen in tudi v drugih rečeh sposoben romarjem za načelnika. Po naših mislih bi bil pač slavnoznani gospod vrednik „Zg. Danice“ za to reč naj boljši;** ali kaj, ker je bil že zadnjič v Rimu.

*) Ravnokar sprejeti 16. list „Danice“ nam kaže, da se v tem nismo motili. V dveh rečeh se moje in g. Janezove misli že strinjajo.

**) Za te besede vredništvo ne prevzame odgovornosti.

Tako pa vsaj dobrega sveta v ti zadevi od njega pričakujemo. — Kakor smo brali v 98. listu „Vaterland-a“, snujejo tudi na Dunaju za odpošiljanje deputacije v Rim k petindvajsetletnici. Ali denar, ki se ondi zahteva, je silen; — najbolje bi bilo toraj, da bi Slovenci sami vravnali svoje popotno društvo, katerega namen naj bi bil, vesti se med potjo kolikor bi bilo moč po narodovi romarski šegi. Se vé, da bi se za to reč moralo začeti koj in nemudoma, da bi namreč namenjeni deležniki deputacije lahko do časa zvedili, pri čem da so. Zadnjič v postu je bil prišel odhod vse prenašlo in v mnogih ozirih premalo določno za tako, vendar ne ravno kratko romanje. Šlo bi jih bilo takrat gotovo več iz naših krajev, ako bi bilo malo več časa za pripravo.

Ker bi se pa vendar večina našega verlega naroda romanja v Rim ne zamogla vdeležiti, bi bilo želeti primernih cerkvenih in duhovnih slovesnost, v čemur določuje in veléva P. T. cerkvena višji oblast, podložni le želje razodevamo, s čim bi se na pr. narodovim potrebam in za vesoljni svet slovesnemu času zamoglo vstreči. Praznično zvonilo z vsimi zvonovi v predvečer, naslednje jutro in zopet na večer bi se kajlepo podalo: Slovesna sv. maša, izpostavljenje sv. Rešnjega Telesa od jutranjega do večernega opravila bi bilo vernikom močno spodbudno; obilne obhajila, kaka procesija na bližnj romarsk kraj, ali kakor si bode, nabiranje darov za sv. Očeta itd. bi utegnili biti željam narodovim primerno in duhovno-koristno. Toda, kakor rečeno: s temi besedami se nikakor noče segati v področje cerkvene oblasti.

Dalo bi se pa tudi še kaj drugega osnovati. Tako naj bi na pr. srenje zažgale v predvečer 16. junija po višavah slovesne kresove; naj bi se o tej priliki, kakor tudi zjutraj 16. junija in pri slovesnih ssv. mašah malo postreljalo; tudi za kaki umetni ogenj prednji ali drugi večer (15. ali 16.), ali za osvečavo krajev bi bilo takrat priložno, ker bo ravno luna mudila. Lepo bi se ohranil spomin na ta dan po vaséh ali ob potih tudi s tem, ako bi se postavil kaki križ ali pa drugi kip v počesčenje memgredočega ljudstva. — Tudi naše šole, katerih še ni morda preveč oblizal duh novega časa, naj bi ta tako silo imenitni katoliški dan lastno praznovali, na pr. s tem, da bi mladina, kar je je bilo že pri sv. obhajilu, ta dan sprejela ta presv. zakrament v namen sv. Očeta Papeža. V šolah, kjer še imajo Papeževe slike, naj bi skušali si napraviti podobo sv. Očeta, in bi tako sedanji mladini kakor njenim naslednikom ostal v živem spominu obraz preslavnega vesoljnega Očeta, ki se bojuje in terpi od sile, pa tudi zmaga je kot eden prvih junakov vsih stoletij in časov. Primerno bi bilo še, ako bi se môgla mladina v spomin tega dneva s kakimi malenkostimi obdarovati, na pr. s kakimi svetinjcami, podobnicami itd.; — tudi kaka popoldanska otročja veselica, obči izhod ali kaj enacega bi si lepo podalo. Otroci taci prilik ne pozabijo z lepo.

To bi bil tedaj kosček programčka. Veselilo bi nas, ako bi bili sprožili s tem kako primerno slovesnost; če pa ne, naj se vzame vsaj volja za dobro. Gotovo bo govoril o tem še kdo drugi kaj, toraj tudi rečemo k sklepu: Vivat sequens! Neduhoven.

Iz Kolovrata, 21. apr. A. Z. — Ker se iz vsih duhovnij na Kranjskem podpiši za sv. Očeta očitno nazonanjajo, zatoraj ne morem opustiti sporočila, da sem podpise naravnost na Dunaj odpravil.

V Gorici, 24. aprila. Radosten naznanjam, da dolgo zaželeni in neogibno potrebni slovenski keršanski nauk se je po dolgem trudu v. č. g. semeniškega vodja dr. J. Hrasta začel pretečeno nedeljo razlagati v semeniški kapeli. Kako so ljudje težko čakali na slovenski keršanski nauk, in kako z veseljem so ga sprejeli, kaže

najbolj to, da je precej prvo nedeljo kapela bila čisto polna, akoravno menda ni bilo drugej oznanjeno, razun pri nemški pridigi v semeniški kapeli. Niso pa ti keršanski nauki v prid samo ljudem zgolj slovenskega jezika, v prid so tudi bogoslovcem samim, kajti v goriškem semeniški je izmed 92 bogoslovcev le prav pičla tretjina Italijanov.

Bilo je toraj že poprej marsikaj želeti. Pa pustimo, kar je bilo, in bodimo veseli, da smo vsaj tolik korak storili. Bogoslovci imajo pa še drug dobiček; četrtoletniki bodo namreč sčasoma pri teh keršanskih naukih sami poskušali se in tako gotovo mnogo si pridobili, kar se tiče terdnosti v cerkvenih govorih.

Ker se je pa Slovenom to naklonilo, nesloveni ne terpijo nikakoršne škode. Dnevni red ob nedeljah in praznikih je zdaj tako prenašen, da se vsako nedeljo in praznik v oratoriji recitirajo večernice in sklep (kompletorij), potem je slovenski keršanski nauk, med tem pa v oratoriji za Italijane brajše ali govor v talijanskem jeziku, potem pa slovenske litanije vsih svetnikov in blagoslov.

Med Slovenci in Hervati je zastran te prenašedbe v semeniški velika radost, in gotovo vsi hvalo vejo svojemu vodju. Ta njegov čin utegne tudi nekatere prenašle sodnike malo strezniti, ki hočejo vse naenkrat imeti od družih, sami pa malo ali nič pokazati ne morejo. Ako bi vsak Slovenec, ki ima kje veljavno besedo v svojem okrožji, toliko storil, kolikor zdaj brez vsega vpija dr. Hrast, potem bi ne bilo kmali nobenega, od katerega bi se moglo reči, da se ne vé, „ali je krop ali voda.“

Naj ob enem tudi naznanim, da bode 30. dan tekočega mesca v veliki cerkvi ob 6^{1/4} slovenska pridiga in potem sv. maša s skupnim sv. obhajilom na čast sv. Jožefu, ker ta dan se obhaja njegovo priporočništvo. Popoldan ob 5. uri bo talijanska pridiga, litanije in blagoslov. Bogoslovci bodo ta dan cerkveno petje oskerbovali, o katerem namerjam o priliki kaj več spregovoriti.

Te dni zapusti dosedanji semeniški duhovni oče dr. E. Valussi svojo službo, ker je postal profesor npravnosti; pri ti priložnosti mu serčno zakličemo: Hvala za vse, z Bogom! Novemu duhovnemu očetu dr. Gabrijevčiču pa: „Dobro došli!“

S popotvanja. (Konec.) Ravno se je mračilo, ko smo prišli skoz „Kraljevi gozd“ v Rizino in na pristavo. Bili smo vstrič Vezuva v nekoliko daljavi od njega, kakor je n. pr. s št. Vida na Šmarno goro, ali malo bliže. Vidilo se je v začetku eno veliko žrelo s plamenom, v dveh družih krajih se je vidil dim.

Pod hribom se je megla vlekla preko hriba (če ni bil dim) in spod megle je derla rudeča toplina doli po hribu. Kmalu — še pred pravim mrakom — se je prikazal plamen tudi iz gorenjega žepna ali kraterja, — ki je veliko veliko manjši. Ob Marijnem zvonilu je bilo večji žrelo, kakor bi gorelo veliko pohišje. Gledali smo tudi skoz daljnogled, in čudno je kako je strahoviti ogenj švigal kakor iz peklenškega brezna. Veličanstvo tega prizora je dopolnovalo bobnenje iz hriba in pa tekoča lava. Kakor močen strel se je namreč od časa do časa slišalo iz hriba. Po hribu doli pa je derla lava kakor silovita rudeča reka. Deleč deleč doli po hribu, menda nekako celo uro na dolgo, se je vila kakor rudeča kača. Pa ne le dolga, tudi zelo široka je ta ognjena reka, kakor so nam pravili; zakaj od deleč se širjava še manj dá z očesom meriti, kakor pa daljava. —

Kdor hoče iti na Vezuv, gre med robotimi gruči na po nekaki strugi, ki jo je naredila lava leta 1821 in 1822, in sicer do znojja hribovega vratu. Gredé proti verhu, se naletí sem ter tje na duške, iz katerih hlapi zaduhljiva para. Gora ne bruha zmiraj ognja, ampak

le neke čase. Ob časih, ko se ima bruhanje ognja začeti, je zemlja toliko bolj spečena in vroča, kolikor je bližej verha; ako se v zemljo koplje, puhti iz nje neprenašljiva vročina, vstaja viden dim; ako na tla močno tolčeš, odbobnuje in se guglje na daljavo. Poslednjič se pride do brezna, prepada ali žrela, ki ima miljo, menda laško, tedaj 20 minut v okrogu, in je dobrih 100 čevljev globoko. Iz žepna ali kraterja se vali dim v podobi megle, zmešan sem ter tje s plamenom. Po noči se ta razsvitljava vidi nekako divjaško — veličansko — ne le od blizu, ampak tudi od deleč. Ko človek zvečer gre po mestu Neapeljnu, ima ta čudni krés skoraj vedno pred seboj: komaj ti ga je zakrilo to ali to poslopje, že se ti pokaže na novo skoz druge ulice.

Od Neapeljna je Vezuv kake tri ure deleč, visok menda 3.700 čevljev, ima do 4 milje v okrogu in je visoko proti verhu obsajen z vinskimi tertami in sadnim drevjem, ob znožji pa je polno vasi, kakor sem že omenil. Vino od ondod je posebno imenitno, znano po imenu „solze Kristusove“ (Lacrymae Christi).

Pervikrat, kolikor je znano, je bil Vezuv zrojil l. 79 po Kristusovem rojstvu. Razdjal je bil takrat Herkulan in Pompeji. Plinij mlajši je to strahovitost opazoval v Mizenu. Drugič je jel ogenj metati še le 114 pozneje. Tretji izbruh l. 472 je bil tako silovit, da je gnal pepel do Carigrada. V četrtem ognjometu leta 512 še le se je prikazala lava v pravem pomenu, kakor piše Prokop. Izmeti so bili dalje l. 685, 993, 1036, 1139, 1306, 1500, 1631, 1660, 1682 do 1689, 1694 do 1698, 1701, 1704 do 1708, 1712 do 1734, 1760, 1766 in 1767, 1770 do 1777, 1779, 1798, 1799, 1804 do 1806, 1810 do 1813, 1817, 1820 in 1822, 1831, 1834, 1839, 1846, 1858. Do 36 velikih ognjometov je bilo do sadaj. Novelli, ki te reči popisuje (Guida di Napoli 1870) pravi, da se pogrša natanko popisovanje tega ognjometnika, ki je sicer izmed naj manjših, toda ob enem izmed naj prečudniših vulkanov na zemlji. Naravoslovec, kateri bi hotel preiskovati raznotere ustja, žrela, lávine struge, storjene razdjanja itd., potrebuje obilno časa in potrpežljivosti, kar je pa tudi lahko sklenjeno z nevarnostjo.

Ko smo se že v poznem mraku nagledali Vezuvovih čudovitost, nam je gosp. Grohman postregel v sobi svoje lepe pristave z vinom z gore Vezuv-a, ki ga imenujejo „solze Kristusove“ in s pomorancami, ki jih je bil njegov oskerbnik ravno poprej natergal z drevés na vertu. Med mnogoterimi lepotijami Grohmanovske pristave smo vidili kaj lepe jaslice rojstva Kristusovega v naravni duplini na vertu, kar nas je še bolj poterdilo o pobožnem duhu te gostoljubne deržine. Pozno zvečer smo se peljali nazaj v Neapelj.

V Rim! V začetku majnika gre zopet iz Avstrije deputacija v Rim, ki bode sv. Očetu izročila tisto adresu z velikim številom podpisov, ki so se te mesce nabirali. Popotvanje, ki ne bode stalo čez 200 gl., bode terpelo kacij 14 dni. Kdor se želi vdeležiti, in v ta namen bolj natanko zvediti čas popotvanja z drugimi okolišinami, naj naznani svoj sklep prečast. g. Jož. Jaroš u na Dunaj z napisom: „Hochw. Herrn Josef Jarosch, Wien, Mariahilfstrasse Nr. 27.“ To je naznanil tukajšni katoliški družbi z Dunaja poglavarstveni svétnik g. Miroslav Harrant.

Gospejska deputacija je pred 8 dnevi odrihnila v Rim. Med njimi so tudi tri gospé iz Kranjskega.

Zlati lesniki ali srečkanje za celo leto.

(Nabral F. K.)

(Dalje.)

48. Nikar, nikar Gospodu delat' novih ran! Umreti bolj' je tisti dan.

49. Kdor delati prida se kaj naučí, še slamo lahkó si v zlato spremení. (To se pravi: vse rečí si vé v korist obrniti.)

50. Kar grajaš drugim, vari se storiti; to bi se reklo sebe samega tožiti.

51. Išite vselej to — le tó, kar snedel červ nikdar ne bo; kar zmiraj je lepo, bo z nami šlo v nebo.

52. Hudo za ubozega, ki nič ne zná; h kruhu se priti njemu ne dá. Torej: Lenobo kroti, dela se loti!

53. Cesar serce polno je, to iz ust človeku vre.

54. Kjer se prepirata dva, tretji (jezični doktor pa hudoba) dobiček ima.

55. Baharija se povsod spotika, in sramota se za njo pomika.

56. Če pred delom moliš, pol že dela storiš.

57. Pokora in nebeška jed odverne duši greha sled.

58. Nič ni tako skrito; vse bo kdaj odkrito.

59. Ako bi ljudje ne merli, bili bi že davno svet poderli.

60. Bog daj tebi mnogo lét v gnadi božji doživet'.

61. Bogu ne uideš, vidi te povsod: doma, na polju, v naj temnejšem kot'.

62. Kdor sam sebe povišuje, prazno glavo oznanuje.

63. Vselej napuh pred grehom hodi, sramoto pa za sabo vodi.

64. Veliko rečí prehitro štimamo; prepozno pa najdemo, da se goljfamo.

65. Kjer neusmiljenje prebiva, božji žegen ne počiva.

66. Čednost je naj boljše blago; popelje nas v sveto nebo.

67. Kar kdo v resnici vé in zná, le s tem samo naj se pečá.

68. Boga ljubi čez ves svet, da boš zveličanim prištet.

69. Varimo se vsega krega in prepira: sloga hiše zida, kreg pa jih podira.

70. Kaj pomaga vsa oprava, ako je neumna glava.

71. Naj je reven al visok, bod' priljuden z njim, otrok!

72. Bolje ves je mutast biti, kot z jezikom kdaj grešiti.

73. Premisli, kar govoriš, da se kdaj ne pregrešiš.

74. Moli in delaj, da pošteno se živiš; moli in delaj da nebesa zadobiš. (Češ. Marija za pravo in nehinavsko pobožnost.)

75. Deklica iz groba: „B'la sem včasi prevesela, urna, živa skor na glas; smert pa po-me je hitela; me pobrala je zmed vas.“

76. Ne daj, da serce jeze bi kipelo: dolžnost je nam odpušati, povračati je božje delo. (Češ Mar. za vse sovražnike in cbrekovavce.)

77. Grešnik iši zdaj pokore, ko veljati še zamore; če pokoro tu storiš, tam usmiljenje dobiš.

78. Bog vse vidi, Bog vse vé: greha delat' se ne smé.

79. Pregrešno veselje se sladko zdi: pod njim strupena kača pa leži.

80. Ni dosti nauke poslušati: potreba jih je tudi spolnovati. (Češ. Mar. za vse kat. pridigarje in misijonarje.)

81. Oj srečna tista duša, ki čisto vest imá; veselo svet zapuša, k Očetu se podá.

82. Kdor rad vbogajme daruje, dari on Bogú po-sojuje; Jezus je njegov dolžnik, in za uboge povračnik.

83. Bog oberne modro vse rečí, naj si ravno nam po misli ni.

84. Pregrehi ne smemo kar nič privoliti, če nočemo duše in telesa zgubiti.

85. Kdor se potrebnih usmili, mu Bog pomaga v sili. (Češ. Marijo za vse zapuščene bolnike in sirote.)

Razgled po svetu.

Laška svoboda. Kaznovalski zakonik laški je imel 11 lét postav, po kateri je vlada terpinčila duhovne, ki izobčencev niso odvezovali in obhajali. Bolj natanko gospodje mavtarji niso mogli pokazati, da vse njih govorjenje o verski svobodi je potuhnjena laž in hinavšina. Sedaj bode tacih izveržencev iz cerkve zmiraj več, kakor kaže, tudi ne samo v Italii; ne mara se bodo svoboduharji tudi drugod v spovednice vsedali, ne le v „svobodni“ Italii? Toliko so Lahileto vender spoznali, da država ne more soditi, kdo je zakramentov vreden, ali nevreden, in so tisto gerdobno postavo odpravili.

Laški svoboduharji so tako dogospodarili, da bi že radi s katoličani se pogodili, tudi kaj prijenjali, češ, naj jim le katoličani iz zadrege pomagajo. Pred nekaterimi tedni je minister Sella nekterim veljavnim katoličanom se ponudil, da hoče sedanjo zbornico razpustiti in pri novih volitvah k temu pripomoči, da katoličani dobé 300 svojih v zbornico. Z novo zbornico bi Sella Rim razglasil za svobodno mesto, in morebiti celo dopustil, da se piemonska vojna od onod umakne. Katoličanje pa so mu v besedo segli še preden je svojo osnovo razmotal in mu rekli, naj po svoji volji zbornici razreši ali obderži, zanje ostane glasilo: „Ne voliti, ne voljeni biti...“ Katoličani hočejo polno pravico, ne pa da bi jim minister po tolikih storjenih poštastnih krivicah v svoji zadregi samo mezinec pokazal. Sella je bil s tem razdražen in dal je spoznati, če se ne more na čedne ljudi opirati, da se bode z zanikarneži sklenil, kakor piše „Genf. Korresp.“ In na to je nasledvalo posojilo z dvema milijoni, da bi se zopet bonapartistom na prestol pomagalo po vsakterih potih.

Mavtarska svoboda. Pruski minister za bogočastje je učencem prepovedal se v marijansko bratovščino zapisovati. To divjaško seganje v pravice deržin in staršev kaže, da je vse od konca do kraja laž, kar koli mavtarji o svobodi vesti pišejo in obetajo. Ti ljudje so zmožni na vse zadnje še v hiše špiceljne pošiljati, da bi kdo križa ne naredil ali češenamarija ne molil. Ni se toraj čuditi spisu v amerikanskem ljudskem časniku, ki že v napisu pravi: „Od severne Nemčije nimajo katoličanje nič pričakovati.“ — To so pokazali tudi rudečkarji v Parizu, ki so predposlednjo nedeljo vse cerkve zaperli, ki duhovne samovoljno v ječe vlačijo in terpinčijo ter počenjajo vse ostudnosti. — Tako gre dalje sovraštvo zoper vero, ki se začne z malim in kipí tako, da doseže naj višji stopnjo, ako se grehu daje svoboda, čednost pa se v železje vklepa. Sedanji svoboduhi v zadnjem svojem cvetu niso ne za dlako svobodoljubniši od Kaligalov in Neronov. Eden postavodajskih ateistov, kakor piše „Vatld.“, je rekel l. 1848: „ne verska svoboda, ampak sila nejevere je taisto, kar mi hočemo.“

Rumunija, popoli-sestra Italije, je imela edino zbornico na svetu, ki je Italiji vošila srečo, da svoje stolojanje v Rim prestavi. Poslala je zbornica rumunska kaj prijazno vošilo zbornici laški, in letá je študirala, kako bi se rumunski zbornici prav sladko zahvalila, in skovala je medeno zahvalo. — Toda novo prašanje je zdaj, komu če laška zbornica zahvalo poslati? Rumunska zbornica, ki je na Laško poslala srečo, je šla, srenjski odbor v Bukureštu je šel, šel tudi kos ministerstva, preden so njih vošila prišle v Florencijo; nove volitve pa imajo biti še le od 14–20. majnika, in kdo vé, če bode nove zbornice volja vošiti Italii k ropu?

Pa še nekaj nesrečnega. Veliki Rus je „Granturku“ dal privoljenje, da smé zedinjeni svoji hčeri zopet ločiti v Moldavijo in Valahijo, ako mu je drago. Kam tedaj bodo potlej „hvaležni“ Lahi svojo zahvalo izlili? — Ali z vsim tem še nismo pri kraji. „Genf. Korresp.“

piše, da je v zadevi preselitve v Rim vsesplošna zmešnjava. Danes se reče: pripravite se k preselitvi! — jutri pa: ustavite pripravljanje! itd. itd. Rimljanje so že obogatili od „mauerbrecher-svoboduhov“ z derhalijo za novo sodomo ter je mesto polno čudne plaže, ki ondi sramoto in hrup dela; kje bode še prostor za 6000 do 7000 vradnikov, ter z deržinami vred za 25 do 30 tisuč duš? — Sicer bi se pa prav lahko zgodilo kakor nekemu znanemu premetavskemu ljudstvu: da bi se komaj usedli, — pa morali zopet odriniti. — Ako bodo vsi, ki namerjajo srečo vošiti k novi laški stolnici, tako nesrečni kakor je Rumunija, ne mara, da se bodo kmali naveličali vošiti. —

Parska vlada je menda tudi poslala v Florencijo opombo zastran rimskega prašanja, in druga je imela ob enem času dospeti iz Berlina. Pisani ste vse bolj določno kot Beustova, ki je pa tudi florenške ministre v sanjah motila.

Rimsko. Sv. Oče so zdravi, akoravno dnevniki kar po sili hočejo, da so bolni. Sprejeli bodo v kratkem dve deputaciji: mladine katoliške iz Angleškega in drugo iz Prage. (U. catt.)

Nezadovoljnost do Piemončanov je dan na dan večí. Veliki plemenitniki, katerih nekteri so bili z roparji potegnili, se vračajo k pravici in k sv. Očetu. Sej pa tudi derhal počenja ostudnosti, da je groza. — Pri „sv. Trojici na hribu“ je bila undan 12. apr. grofnja Steinfeldin ob oknu napravila transparent z 2 križema ter z napisom: „Čast, žalovanje, zvestoba,“ in to na privoljenje gospóske. Zvečer pridejo garibalduhi, obdajo hišo in kakor toča leti kamenje v vrata in okna. Od policije nikjer ni sledi. Priden desetnik bližnje straže še le je na svojo lastno odgovornost pred nadaljno nasilnostjo hišo branil, dokler ni prišla kompanija piemonske vojašine in je razguala nesramno derhal. Vojništvo se obnaša manj slabo kakor pa vlada, pravi „Genf. Korresp.“ General Cosenz, akoravno nekda garibaldovec, in general Fornari sta undan sama prišla k prednici usmiljenih sester in sta ji osebno naznanila svoje gnušenje nad tem, da je dr. Pantaleoni usmiljene sestre iztirjal iz bolnišnice „sv. Duha.“

Serce je človeku pokalo, kdor je vidil, kako so Lahi v Rimu tirali nune in mnihe iz nekterih kloštrov ter jih sami v oblast vzeli. Vsi poročniki so oporék oddali zoper tako tolovajsko samovoljnost; toda sam protest ne bo opravil nič, to se tako vé. Kadar bodo florenški nasilniki si prisvojili kloštrov, kolikor jim bo ljubo, potlej bode nadaljevalo z ropom mestno srenjstvo, ki je že dovoljenja prosilo: 57 kloštrov izprazniti njih prebivalcev, češ, da bodo ondi vravnali stanovanja za deržavne služabnike. —

V Rimu so liberaluhi zbiralí podpise za preganjanje jezuitov in zberali so jih komaj 9000; nasprotna adresa za ohranjanje jezuitov pa ima že 32.000 podpisov in podpisujejo se še zmiraj. — Začenjajo se v Rimu bati, da bi roparji utegnili derhal v Vatikan spustiti. „Genf. Korresp.“ pravi, da odgovor za tako razbojništvo bi padel na evropejske vlade, ki jih nič ne zaderžuje dolžnost spolniti.

Opombe zastran rimskega prašanja so laški vladi že poslale: Avstrija, Francija, Belgija, Prusija, Bavarija.

Na Angleškem se pod vodstvom vojvoda Norfolk-a zbira družba, ki bo koristi rimskega Stola pospeševala z vsimi dopuščenimi pomočki. Družniki bodo neduhovni, pa v strogi pokoršini do sv. cerkve.

Iz Carigrada je novo imenovani armenski patrijarh Bahdarion v zedinjenji s 7 nadškofi in škofi poslal v Rim izpoved versko in list, v katerem naznanuje sv. Očetu svojo podverženost.

Razne novice. V Bratislavu je bilo 11. apr. skupno obhajilo v namen sv. Očeta, pri katerem se je 1000 množ vdeležilo. — Delegaciji ste sklicani na Dunaj 22. majnika. — Po novem vladnem predlogu imajo dež. zbori pravico nasvetovati spremembe splošnih postáv in naprav; državni zbor pa mora to poterediti, da velja. Po telegramu v „Nov.“ je rekel gr. Hohenwart, da sprava z državnopravno opozicijo se mora skušati doseči po drugi poti, ker v tem derž. zboru bi noben predlog do cilja ne pripeljal. — „Laibztg.“ je posnela iz monakovske „A. Abdtge.“, da nekda dogmi nezmotljivosti nasprotni škofje so se zato podali, ker se jim je v Rimu žugalo, da se bode jim odvzelo reševanje v rezervatnih zadevah. Gg. vredniki blezo mislijo, da so škofje taki samopridneži, kakor oni! — Časnikov je vender malo sram, da so papeževo bolezen raztrobentali, ki je ni. Radi bi to polepšali in pravijo še večji neumnost: Ni bolan ne, le noge mu bolj otekajo, ker je v Vatikanu terdo zaklenjen... Ti možici ne mara mislijo, da je Vatikan kakor kurnik, v katerem človek še nóg ne more stegniti.

Iz Ljubljane. Na ljubljanskem gradu so jetniki zopet večkrat zapored vris in hrup delali. Vzrok jim je bil kruh, s katerim niso bili zadovoljni, ker je bil nekoliko bolj črn kakor je odmenjeno. Vojaki, ki so prišli nehvaležnike mirit, so pa jetniški kruh prav z okusom pokušali in bili bi kaj hvaležni ko bi takega dobivali, kakoršnega tatovi in ubijavci svojemu oskerbniku pred noge mečejo! Dve sobe teh nevšečnikov se je bilo v stanici zaperlo in zašarilo tako, da niso nikogar do sebe pustili, ter so morali dvakrat vojaki priti, in v drugič so se še le podali, ko so v vsako puntarsko sobo enkrat vstrelili. K sreči so se razdraženi jetniki toliko na stran umaknili, da ni nobeden ubit. Kakošna strašna smert bi bila za oslepljene hudodelnike v takem dušnem stanu! Iz ječe na tem svetu v večno ječo na unem svetu! — Kdor koli o tem vrisu spregovori, vsak je nejevoljen nad takim počenjanjem jetnikov. Koliko kmetov leto in dan skoraj nima kruha pri hiši, ter se trudijo, da za davke skupaj spravijo, iz katerih se tudi jetnišnice ohranijo; ti ljudje, ki so bili poprej nadlega ljudem, pa zdaj še v ječi tako počenjajo, namesto da bi mislili na poboljšanje! Zraven tega pa, ker so prav zreli hudobneži in pa taki, ki so manj hude volje, vsi skupaj ali saj ne zadosti ločeni: torej zagrizeni hudobneži boljši reveže strahujejo, da morajo v vsim z njimi vleči; v terdovratni nepokoršini, v ostudnem preklinovanju itd. ti vkoreninjeni hudodelniki druge pohujšajo, da mnogi lahko še veliko bolj spačeni pridejo iz ječe, kakor pa vanjo gredo. Je na pr. mar to strah, je to pomoček k poboljšanju, da si prederzne jetnik svoje višji, svoje nadzornike, tudi vojake, ki jih mirit pridejo, strahovito preklinjati in nad njimi rohneti? Take in mnoge druge reči so znane med občinstvom, in vse želi, naj bi se postavile za jetnike in pa jetnišnice tako vravnale, da bi se dobrovoljniji mogli poboljšati, hudovoljniki pa bili saj ukroteni, da bi še v ječi hudobij ne počenjali. — Znana reč je, da manj spačenim jetnikom je naj strašnejši kazen, ker pridejo med take strahoviteže, ki so popolnoma obsedeni, še v ječi ne grejo k spovedi, ne k Božji službi, svojim vikšim vedno zadrego in tovaršem vedno pohujšanje in še večji terpljenje prizadevajo. Kolikor se pogosto sliši, so po Nemškem, v Belgii in v Ameriki ječe v tem oziru vse bolj vravnane ter hudodelniki, med seboj ločeni, po eni strani imajo čas in priložnost misliti na poboljšanje, po drugi strani pa tovaršem niso v spotiko ter se ložej namen doseže, namreč poboljšanje. Slišati je sem ter tje, da že vlada

sama misli na poprave v tej zadevi; mislimo pa tudi, da naj bi zmiraj številniše politiške družbe z adresami, prošnjami in nasveti to reč pospeševale.

„Zmagoviti“ Tagblatt. — Kar je undan Dani ca omenila o pohujšanji in pretepu na Šmarni gori, to je Tagblatt po svojem prekuhal za godljo svojim bravcem, kakor ima navado. Že v tem, kar je iz Danice posnel ali citiral, se je 5—6krat nekaj zlagal nekaj pretiral. Pravil je pa tudi, da so 16. t. m. spoštovanja vredni ljudje na Šmarni gori zvedili, da ondodni prebivavci o tem ne vedó čisto nič. (Mogoče; mi vemo zanesljivo le toliko, da prič je bilo prav veliko; — tudi nismo rekli, da sta „vernike v cerkvi motila.“) In sklenil je „zmagodobodni“ Tagblatt z besedami: „Célo Daničino naznanilo je tedaj izmišljeno,“ — in zdaj je prav radoveden, če bode Dan. „svojo zmoto popravila.“

Gotovo so tudi bravci radovedni, kakošen bode konec te Daničine zadrege? Ker je pa med tem glavni razgrajavec bil že pred sodnijo, ker je že tudi obsojen: toraj smo tudi mi radovedni, kako se bode nemilo opečeni Tagblatt vil iz teh klés in lagal še dalje? —

Razstava cerkvenih izdelkov se prične prihodnji ponedeljek in bode celi semanjski čas od 9. zjutraj do 6. (ne do 9.) zvečer.

Iz mavtarske „Allgemeinerice“ je stoplajšasta Laibaherica posnela nekatere predloge, kako naj bi parska vlada škofo strojila in peknila, kateri so se prederznili razglasiti versko resnico o papeževi nezmotljivosti v verskem nauku, češ da — tako nevarno resnico za mir v deželi!! (Komur je vera nevarna, njemu je Bog nevaren, je zveličanje nevarno: on je prišel na kant s svojo glavo in s svojo dušo.) En prav téčen predlog za strojbo škofov je pa vender Allgemeinerica pregledala, namreč: tako zelo „hudodelne parske škofo“ izročiti v pést cvetu nekacih ljubljanskih „človekoljubov“, ki so se že pred nekaj časom v taki reči mojstre skazali ter duhovstvo svoje tožili svoji vladi, češ, da je vir vsega hudega v deželi; — tistih človekoljubov, ki tudi zdaj od daleč udrihajo po parskih škofih, puntarju zoper Cerkev pa poljubljuje pošiljajo. Taki korenjaki „olike“ in „svobode“, ki imajo dostikrat shode zoper cerkvene prostosti, bi gotovo tudi zoper parske škofo iznašli kake nove teze in škerpce.

Deputacija gospejska iz Štajerskega in Kranjskega, 20 oséb pod vodstvom škofa Zvergerja, je bila precej o prihodu v Rim pri gospéh „presv. Serca na Trinità dei Monti“ pri sv. maši in pri sv. Obhajilu.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Čast. g. Lor. Urbanija, duh. pom. v Šent-Rupertu, gre za oskerbnika v Ambrus. Č. g. Mih. Horvat, kapl. in katehet nunske šole v Škofji loki, je dobil faro na Ledinah, in na njegovo mesto pride g. Fr. Brulec iz Dolenje vasi. — Hrenovška fara je razpisana 15. mal. trav.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Fara Leška 9 gl. 12 kr. nov. den. in prosi Njihovega blagoslova za srečno življenje in blaženo smert. Stara žena 2 gl. st. d. v sr., prosi blagoslova za blaženo smert. Devica 1 tol. za 2 gl. 12 kr. st. den. s prošnjo: Marija brez madeža spočeta, in sv. Jožef, prosita za sv. Očeta, za zmago sv. Cerkvi in zame. Gostač 55 kr. proseč blagoslova od sv. Očeta za vse potrebe. — Iz Cerkelj: Oče prosi v posebni težavi sv. blagoslova 4 gl. — Od Polomskih farmanov in njih duh. pastirja 7 gl. — Iz Kokre 2 gl. v sr. in 4 gl. pap., s pristavkom: Sv. Oče blagoslovite pastirja in ovčice. Za pogor. na Razdertem. Duhovnja Berdo 3 gl.